

Majandus- ja tööstusministri määruse „Rakendusuuringu ja tootearenduse toetus“ eelnou seletuskiri

1. Sissejuhatus

Majandus- ja tööstusministri määrus „Rakendusuuringute ja tootearenduse toetus“ (edaspidi *määrus*) kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Eelnõu on suunatud Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035¹ (edaspidi *TAIE arengukava*) üldeesmärgi „Eesti teadus, arendustegevus, innovatsioon ja ettevõtlus suurendavad koostoides Eesti ühiskonna heaolu ja majanduse tootlikkust, pakkudes konkurentsivõimelisi ja kestlikke lahendusi Eesti ja maailma arenguvajadustele“ ja TAIE arengukava alaeesmärgi „Eesti areng tugineb teadmuspõhistele ja innovaatilistele lahendustele“ täitmisele.

Eesti ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse (edaspidi *TA*) investeeringud on viimastel aastatel stabiilselt kasvanud, ulatudes aastal 2023 1,08%-ni sisemajanduse kogutoodangust (SKT). Samas on saavutatud tulemus peaaegu poole väiksem seatud eesmärgist ja jääb veel üle kahe korra alla Euroopa Liidu eesrindlikele innovatsiooniriikidele.

Ettevõtjate TA investeeringute kasvu eeltingimus on ettevõtjate huvi ja võimekus TA-d teha ja äriiselt rakendada. Ettevõtjate huvi ja võimekus sõltuvad esmajoones sellest, kas nad näevad rakendusuuringutes viisi või vahendit, kuidas oma ettevõtte tulu ja äri kasvatada, ning sellest, kas neil on rakendusuuringute tegemiseks piisavalt ressursi, sealhulgas teadmisi, oskusi, inimesi, aparatuuri ja raha, või oskusi ressursi kaasata. Samas on oluline mõista, et TA on riskantne, sest üks TA tunnuseid on ettemääramatus. Seetõttu on asjakohane, et riik aitab ettevõtjatel turutõrkeid lahendada ja riske maandada, arvestades, et kõik projektid ei pruugi õnnestuda.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on toetanud ettevõtjate rakendusuuringuid alates 2020. aasta lõpust, mil väliskaubandus- ja infotehnoloogiaministri 29. detsembri 2020. a määrusega nr 97 „Ettevõtjate rakendusuuringute ja tootearenduse toetamine“² alustati toetuse rakendamist. See oli mõeldud piloodina ning selleks kasutati aastatel 2014–2020 ühtekuuluvuspoliitika fondide vahendeid. Alates 2022. aastast toetatakse ettevõtjate rakendusuuringuid riigieelarvest ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 21. märtsi 2022. a määruse nr 23 „Ettevõtja rakendusuuringute määrus“³ alusel. Määruste alusel elluviidavast tegevusest on kujunenud lühikese ajaga kõige olulisem Eesti ettevõtjate TA toetamise instrument: rahastatud on ligi 200 projekti, projektide kogusumma ületab 200 miljonit eurot ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (edaspidi *EIS*) rakendusuuringute osakonna ekspertid on nõustanud ligi 1000 ettevõtjat.

Kõnesoleva määruse koostamise vajadus tuleneb ennekõike kolmest põhjusest. Esiteks, 2022. aastal kehtestatud määrust on neli korda muudetud, mistõttu märkimisväärsed lisamuudatused

¹ [TAIE arengukava](#)

² [RT I, 30.12.2020, 14](#)

³ [RT I, 24.03.2022, 8](#)

viiksid olukorrani, kus määrus ei pruugi olla enam selgelt ja üheselt mõistetav. Teiseks, 2022. aasta määruse alusel sätestatud tegevustest kahe kohta (ettevõtjale TA teenuseid pakkuva TA taristu investeringute teostamine ja IPCEI projekti elluviimine) ei ole plaanis uusi voore välja kuulutada. Kolmandaks, võrreldes 2022. aasta määrusega on kõnesoleva määrusega plaanis rakendada uut aruandluse ja toetuse maksmise süsteemi, mille saab kehtestada vaid uutele projektidele. Seega, sellise muudatuse tegemine 2022. aastal kehtestatud määruks tähendaks kahe paralleelse aruandluse ja maksete korralduse sätestamist ühes määruks.

Määruse keskseks osaks jääb ettevõtjate rakendusüuringute ning tootearendusprojektide toetamine ning sellega seotud teostatavusüuringute tegemine või intellektuaalomandi esmakaitse taotlemine. Määrust rakendatakse majandus- ja infotehnoloogiaministri 30. mai 2023. aasta käskkirja nr 98 „Rakendusüuringute ja eksperimentaalarenduse programmi toetamine“ kaasabil. See programm pakub ettevõtjatele tuge rakendusüuringute projektide ettevalmistamisel ja elluviimisel, sealhulgas rakendusüuringuteks Eesti ja rahvusvaheliste partnerite leidmisel, intellektuaalomandi ja tehnoloogilistes küsimustes.

Eelnõu otsene sihtrühm on Eesti äriregistrisse kantud ettevõtjad, kelle äriine edukus sõltub sellest, et nende tooted, teenused ja tehnoloogia oleksid rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised, ja kes vajavad tuge, sealhulgas teenuseid ja rahalist toetust rakendusüuringute ja tootearendusprojektide elluviimisel. Tegevuse kaudne sihtrühm on ettevõtjatele TA teenuste pakkujad, kelleks on teadus- ja arendusasutused (edaspidi *TA asutused*), ettevõtjad, ülikoolid ja seal tegutsevad tehnoloogiasirde grupid, tehnoloogiaarenduskeskused, inseneribürood ja muud tehnoloogiaalast arendusteenust pakkuvad organisatsioonid.

Eelnõuga sätestatakse toetuse tingimused ja menetlusnormid ning toetuse taotleja, partneri ja toetuse saaja kohustused ning EISi õigused ja kohustused. Tegevusi rahastatakse nii jooksva avatud taotlemise kui ka taotlusvoorude kaudu. Toetust on kavandatud anda üle Eesti ning tõhusa koostöö raames on võimalikud ka TA projektid kahe Euroopa Liidu liikmesriigi ettevõtjate või liikmesriigi ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi ettevõtjate vahel.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi innovatsiooni ja tehnoloogia osakonna arendusvaldkonna juht Mikk Vahtrus (mikk.vahtrus@mkm.ee, 625 6398). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (gerly.lootus@mkm.ee, 639 7652) ning EISi Sihtasutuse vanemjurist Terje Kleemann (terje.kleemann@eas.ee, 627 9340). Eelnõu ja seletuskirja on keeletoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest peatükist ja 25 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetuse andmise tingimused;
- 3) toetuse taotlemine ning taotluste menetlemine;
- 4) aruannete esitamine ja toetuse maksmine;
- 5) toetuse saaja, partneri ning EISi õigused ja kohustused ning toetuse tagastamine.

1. peatükk

Üldsätted

Eelnõu § 1 kehtestab määruse eelnõu kohaldamisala. Eelnõus sätestatakse ettevõtjate rakendusuuuringute ja tootearenduse ning nendega seotud tegevuste toetuse andmise tingimused ja kord.

Lõikes 2 sätestatakse riigiabi regulatsioonist lähtuvad tingimused, millal määrust ei kohaldata. Punktis 4 kehtestatakse, et määrust ei kohaldata ettevõtjale, kes vastab üldise grupierandi määruse artikli 2 punktile 18, mis kirjeldab raskuses oleva ettevõtja tunnuseid. Ühtlasi selgitatakse, et raskustes oleva ettevõtja puhul ei arvestata börsil noteerimata väikeettevõtja viie aasta jooksul alates registreerimisest, kes ei ole teise ettevõtja tegevust üle võtnud, kasumit jaotanud ega ole moodustatud ühinemise teel (iduettevõtja), või ettevõtja, kelle keskmine aastatootlus on taotluse esitamisele eelnenud kolme majandusaasta jooksul olnud vähemalt 20 protsenti ja kellel oli kolmeaastase perioodi alguses vähemalt kümme töötaja (kasvuettevõtja) korral aktsia- või osakapitali hulka ülekurssi, võimaldades seega teha määruse idu- ja kasvuettevõtjatele erandi raskustes ettevõtja määratlemisel.

Lõige 3 sätestab, et toetusega seotud teave ja dokumendid esitatakse struktuuritoetuse registri e-toetuse keskkonna kaudu.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse riigiabi reeglid, mida toetuse andmisel järgitakse, sealhulgas riigiabi andmisel järgitavad õiguslikud alused ja neid sätestavad dokumendid. Määrusega antav toetus võib olla kas riigiabi komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks⁴ (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldine grupierandi määrus*), tähenduses või vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) nr 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 15.12.2023)⁵ (edaspidi *vähese tähtsusega abi määrus*), tähenduses.

Eelnõu § 3 määrab kindlaks toetuse andmise eesmärgi ja tulemused. Toetuse eesmärk on soodustada ettevõtja vajadustest lähtuvat ja äriliste eesmärkidega seotud TA-d ning seeläbi suurendada ettevõtjate uuest või oluliselt muudetud tehnoloogiast, tootest või teenusest saadavat müügitulu. Oluline on just ettevõtja vajadustest lähtuv ja äriliste eesmärkidega seotud TA, sest projektide puhul hinnatakse arendatavate tehnoloogiate, toodete või teenuste ärilist potentsiaali ning ettevõtja võimekust viia arendustöö lõpuni ning tooted ja teenused turule.

Eelnõu §-s 4 on määruuses läbivalt kasutatavad terminid. Määruuses on lahti seletatud 12 terminit, mis on vajalikud määruse rakendamiseks.

Esitatud terminite defineerimisel on lähtutud üldisest grupierandi määrusest ning Frascati käsiraamatust. Samas on termineid täpsustatud ja kitsendatud. Näiteks on üldises grupierandi määruuses defineeritud rakendusuuuring järgmiselt – *rakendusuuuring on kavandatud uuringud või kriitilised uuringud uute teadmiste ja oskuste hankimiseks, mida saaks kasutada uute toodete, protsesside või teenuste arendamisel või selleks, et täiustada märkimisväärselt olemasolevaid tooteid, protsesse või teenuseid. Rakendusuuuring hõlmab vajalike komplekssete*

⁴ [Komisjoni määrus \(EL\) nr 651/2014](#)

⁵ [Komisjoni määrus \(EL\) nr 2023/2831](#)

süsteemide komponentide loomist ning võib sisaldada prototüüpide konstrueerimist laboris või olemasolevaid süsteeme simuleerivas keskkonnas, samuti katsetootmisliine. See sõnastus defineerib ainult rakendusuuringu tehnoloogilise sisu. Eelnõu on suunatud ettevõtjatele ja rakendusuuringute abil nende majandustulemuste parandamisele. Seetõttu on *rakendusuuringute* terminit kitsendatud. Määrusega toetatakse neid rakendusuuringuprojekte, mis vastavad eespool nimetatud tehnoloogilistele parameetritele ning millel on kindel praktiline rakendus ja ettevõtjast tellija, kes kasutab uut teadmist ärilisel eesmärgil.

Lisaks on ära seletatud taotluse esitamisele eelnev nõustamine ehk eelnõustamine. Eelnõustamise eesmärk on aidata taotlejal projekti taotlemiseks valmistuda. Eelnõustamise käigus tutvustatakse toetuse saamise aluseid, juhitakse tähelepanu projekti võimalikele tehnilistele ja sisulistele puudustele ning antakse soovitusi ja tehakse ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks. Eelnõustamine muudab toetuse taotlemise lihtsamaks ja toob kaasa vähem bürokraatiat nii ettevõtjale kui ka EISile.

Eelnõu § 5 kehtestab, et toetuse taotlusi menetleb, haldusakte annab ning väljamakseid ja järelevalvet teeb EIS.

Eelnõu §-s 6 on koostööprojektide elluviimise tingimused. Koostööprojektide tingimused lähtuvad komisjoni 28. oktooberi 2022. a teatise „Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistik“ (2022/C 414/01)⁶ sätetest, mille järgimisel ei saa ettevõtja kaudset riigiabi. Koostöö raames projekti elluviimise tingimused, kulude, riskide ja tulemuste jagamine, tulemuste levitamine ning koostööprojekti tulemusena loodava intellektuaalomandi õiguste kasutamine ja jaotamine lepatakse kokku pooltevahelises koostöölepingus.

Koostööprojektid on kõik projektid, mida kavandavad, viivad ellu ja mille tulemusi, mis vastavad nende panusele projektis, jagavad partnerid ühiselt. Eelnimetatud nõude järgimine on oluline selleks, et toetuse saaja ja partnerid ei saaks soodsate koostöötingimuste tõttu teadus- ja arendusasutuste kaudu kaudset riigiabi. See nõue võimaldab ühtlasi toetuse saajal, partneril ning teadus- ja arendusasutusel leppida omavahel kokku, kas viimane panustab projekti:

- a) lepinguliste teadusteenuste osutamise ning teadusuuringute teostamise kaudu, mille puhul järgitakse raamistiku punkti 2.2.1 ning kolme pakkumuse küsimise nõuet, või
- b) koostöö kaudu, mille puhul järgitakse raamistiku punkti 2.2.2 ning teadus- ja arendusasutuse kulud hüvitatakse tegelike kulude alusel.

Juhul kui toetuse saaja ja TA asutus teostavad koostööprojekte ühiselt, ei saa toetuse saaja soodsate koostöötingimuste tõttu teadusasutuse kaudu kaudset riigiabi, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- 1) osalev toetuse saaja ja partnerid kannavad kõik projekti kulud;
- 2) koostööprojekti tulemusi, millega ei kaasne intellektuaalomandi õigusi, võib laialdaselt levitada, või kui TA asutuse tegevuse tulemusena tekkivad intellektuaalomandi õigused antakse TA asutusele täielikult üle;
- 3) kõik koostööprojekti tulemusena tekkivad intellektuaalomandi õigused ja nendega seotud kasutusõigused jagatakse poolte vahel viisil, mis kajastab asjakohaselt nende tegevusi, sissemakseid ja huve;
- 4) TA asutusele makstakse tema tegevuse tulemusena tekkinud intellektuaalomandi õiguste eest turuhinnale vastavat tasu, kui teadusasutus annab nimetatud intellektuaalomandi õigused üle

⁶ [Komisjoni Teatis: Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistik 2022/C 414/01](#)

või võimaldab projektis osalevale toetuse saajale või ettevõtjast partnerile neile juurdepääsu. TA asutusele makstavast tasust võib maha arvata osaleva toetuse saaja või ettevõtjast partneri poolt teaduspartneri nimetatud projektis teostatud tegevuse kulude katteks tehtud rahalise või mitterahalise sissemakse väärtuse absoluutsumma.

Lisaks tuleb märkida, et TA asutusele tema tegevuse tulemusena tekkinud intellektuaalomandi õiguste eest makstav tasu vastab turuhinnale, kui nimetatud tasu võimaldab TA asutusel kõnealustest intellektuaalomandi õigustest saada kogu majandusliku tulu ja kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- 1) tasu suurus on kindlaks määratud konkurentsil põhineva avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva müügitehingu tulemusena;
- 2) sõltumatu ekspert kinnitab oma hinnangu põhjal, et tasu suurus on vähemalt võrdne turuhinnaga;
- 3) TA asutus tõendab, et ta on pidanud tasu üle turutingimustel läbirääkimisi koostöölepingu sõlmimise hetkel maksimaalse majandusliku kasu saamiseks, võttes samal ajal arvesse oma põhikirjalisi eesmärke;
- 4) juhtudel, kus koostööleping annab koostööprojektis osalevale toetuse saajale või partnerile koostööprojektis osaleva TA asutuse tegevuse tulemusena tekkivate intellektuaalomandi õiguste suhtes eesõiguse, on TA asutusel õigus küsida kolmandalt isikult pakkumisi ja koostööprojektis osalev toetuse saaja või partner peab kolmandalt isikult soodsama pakkumise saamise korral makstavat tasu vastavalt suurendama.

Kuna TA on oma loomult esmakordne, siis paljudel juhtudel ei ole võimalik enne TA algust lõpulikult määrata selle tulemusel tekkivaid intellektuaalomandi õigusi või nende turuhinda. Sellisel juhul peab partnerite vahel enne TA algust sõlmitud koostööleping sisaldama punkte, mille kohaselt on võimalik teistele partneritele makstava tasu suurus üle vaadata. Tasu ülevaatamisel tuleb lähtuda tekkinud intellektuaalomandi õigustest ja nende turuhinnast.

2. peatükk

Toetuse andmise tingimused

Eelnõu §-s 7 on sõnastatud määruse kaudu toetatavad tegevused. Toetust antakse tegevustele, mis aitavad saavutada määruse §-s 3 märgitud eesmärke ja tulemusi. Määruse alusel toetatakse rakendusuuringute, tootearenduse ja sellega seotud teostatavusuuringu tegemist või arendustegevuse tulemusel valminud intellektuaalomandi esmakaitse taotlemist.

Eelnõus on *rakendusuuringute* termin defineeritud teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistiku kohaselt. Ettevõtjad saavad oma arendustöö tehnoloogilise taseme hindamiseks kasutada tehnoloogilise valmiduse tasemete skaalat. Siinkohal tuleb rõhutada, et lähtudes nii valdkondlikest eripäradest kui ka asjaolust, et arendustöö on alati millegi uue või uutmoodi tegemine, määrab projekti tegevuste lõpliku tehnoloogilise taseme valdkondlik ekspertiis. Rakendusuuringu ja tootearenduse tegevused paigutuvad tehnoloogilise valmiduse tasemete skaalal vahemikku 3–7.

Teostatavusuuring on planeeritava rakendusuuringu- või tootearendusprojekti potentsiaali hindamine ja analüüs üldise grupierandi määruse artikli 2 punktis 87 tähenduses. Teostatavusuuringu eesmärk on saada kindlust, kas planeeritav TA on tehnoloogiliselt teostatav ja selle tulemused äriiselt rakendatavad. Teostatavusuuringu käigus tehakse objektiivselt ja ratsionaalselt kindlaks projekti tugevad ja nõrgad küljed, võimalused ja ohud ning selgitatakse välja projekti elluviimiseks vajalikud vahendid ja projekti eduväljavaated. Rakendusuuringud

ja tootearendus on pikaajalised ja kallid tegevused. Seetõttu on oluline, et neid ellu viivad projektid oleksid tehnoloogiliselt hästi ette valmistatud. Lisaks vajab ettevõtja enne projekti algust teadmist, kas ja mil määral on arendustöö käigus valmiv uus toode, teenus, protsess või tehnoloogia majanduslikult tasuv ja turul konkurentsivõimeline, et selle teadmise põhjal otsustada, kas rakendusueuringu või tootearendusprojekti elluviimine on põhjendatud või mitte. Teisisõnu, kui eeluuringu tulemusel selgub, et projekt on tehnoloogiliselt teostamatu või projekti tulemusel puudub äriline väljund, saab selle teadmise alusel otsustada, et projekt ja sellega seotud investeeringud tuleb jätta tegemata.

Intellektuaalomandi esmakaitse tegevuseks saab toetust taotleda vaid juhul, kui projekt hõlmab ka kas rakendusueuringut või tootearendust. Määruse alusel ei rahastata eraldi intellektuaalomandi esmakaitse taotlemisega seotud tegevusi. Väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul on intellektuaalomandi esmakaitse taotlemiseks võimalik anda toetust kas vähese tähtsusega abina või üldise grupierandi määruse artikli 28 alusel. Suurettevõtjate puhul toetatakse intellektuaalomandi esmakaitsega seotud tegevusi vaid vähese tähtsusega abina.

Lõige 3 sätestab lisaks, et tootearenduse või rakendusueuringu projekte saab ellu viia ka tõhusa koostöö raames, tuues välja tingimused, millal projekt hõlmab tõhusat koostööd. Tõhus koostöö on üks koostööprojektide elluviimise võimalus ja sellest lähtudes tuleb tõhusa koostöö tegemisel järgida sätestatud tingimusi. Tõhusa koostöö puhul, kus projekti elluviimises ja selle tulemuste rakendamises osaleb rohkem partnereid, sealhulgas väike- ja keskmise suurusega ettevõtjad, ja tehakse võrdväärsete partneritena kas rahvusvahelist või teadusasutuste koostööd, on projekti tulemusi rakendavate eri partnerite kaudu projekti mõju suurem kui ühe ettevõtja projektil. Tõhusa koostöö toetamise tingimused lähtuvad üldisest grupierandi määrusest.

Eelnõu §-s 8 määratakse kindlaks määruse abikõlblikud kulud ja nendega seonduvad tingimused. Abikõlblike kulude valimisel on lähtutud üldise grupierandi määruse tingimustest, kitsendades ja täpsustades neid tingimusi. Lõikes 2 nimetatud rakendusueuringute, tootearenduse ja neid ettevalmistavate teostatavusueuringute projektide kulud peavad vastama üldise grupierandi määruse artikli 25 lõike 3 punktis a sätestatud tingimustele. Eelnõuga on sätestatud kõik määruse abikõlblikud kulud. Kulud, mida pole määruses nimetatud, on mitteabikõlblikud. Sellest põhimõttest lähtudes pole määruses eraldi sätena mitteabikõlblikke kulusid esile toodud, välja arvatud lõikes 7 mitteabikõlbliku kuluna nimetatud käibemaks.

Läbipaistvuse suurendamiseks ja menetluse, sealhulgas järelkontrolli lihtsustamiseks peavad kõik abikõlblikud kulud olema tasutud pangaülekandega. Viimati nimetatud nõue ei kehti amortisatsioonikulude kohta. Amortisatsioonikulude puhul tuleb lähtuda üldises grupierandi määruses sätestatud tingimustest ja raamatupidamise heast tavast.

Eelnõu § 9 näeb ette toetatavate tegevuste toetuse suuruse ja osakaalu projekti maksumusest ning sellega seotud tingimused.

Projekti jaoks on üldse võimalik taotleda toetust vähemalt 100 000 eurot ja maksimaalselt kaks miljonit eurot. Enne taotluste vastuvõtmise alustamist avaldab EIS veebilehel, millises summas toetust või millistes piirmäärades on võimalik kas jooksvalt või voorupõhiselt taotleda. Selline lähenemine võimaldab korraldada suunatud taotlusvoore, mis lähtuvad projektide valdkondlikest eripäradest.

Lõigetes 2–5 on sätestatud toetatavate tegevuste toetuse määrad lähtuvalt toetuse saaja ja partneri tüübist ja suurusest, projekti raames toetatavatest tegevustest ning nendega seotud

riigiabi tingimustest. Kõrgeimat toetuse määra rakendatakse tõhusa koostöö projektile, kus väikeettevõtja toetuse osakaal on 80 protsenti.

Ühtlasi sätestatakse, et omafinantseeringu määr peab katma abikõlblikest kuludest osa, mida toetus ei kata, ning omafinantseeringuna ei tohi kasutada teisi riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või Euroopa Liidu institutsiooni või fondi või muust välisvahendist antud tagastamatuid toetusi. Toetuste alla ei kuulu auhinnad või muu rahaline tugi, mille eest ei oodata vastutasuks mingit väärtust.

Eelnõu § 10 kehtestab projektide abikõlblikkuse perioodi pikkuse.

Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses määratud ajavahemik, millal peavad projekti tegevused algama ja lõppema ning millal tehakse projekti elluviimiseks vajalikud kulud. Projekti abikõlblikkuse periood algab taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval ning lõpeb taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval. Olulise kitsenduseks on lisatud, et projekti abikõlblikkuse periood algab hiljemalt neli kuud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemise kuupäeva. Sätte eesmärk on ära hoida olukorda, kus projekti tegevuste algust lükatakse korduvalt edasi ning seetõttu pole võimalik riigieelarvest eraldatud vahendeid kasutusele võtta.

3. peatükk

Toetuse taotlemine ning nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele

Eelnõu §-s 11 on toetuse taotlemise tingimused.

Lõikega 1 kehtestatakse, et toetust saab taotleda kas jooksvalt või voorupõhiselt. Toetuse taotlemise viis sõltub rahastatavast tegevusest, ettevõtjate prognoositavast huvist ja sellega seotud nõudlusest, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eraldatud eelarve mahust ja sellele seatud tingimustest. Juhul kui prognoositav ettevõtjate huvi ja võime mingit tegevust ellu viia ületab eelarvelisi võimalusi, korraldatakse kõikidele ettevõtjatele võrdsete võimaluste loomiseks taotlemine voorudena. Jooksvat taotlemist rakendatakse eelkõige väikese rahalise mahuga ja kiireloomuliste projektide rahastamiseks. Voorupõhine taotlemine koos sinna esitatud projektide menetlemise ja hindamisega, samal ajal kui projektid üksteisega konkureerivad, on ajamahukas. Väiksema mahuga projektid võivad pikas menetlusprotsessis oma päevakajalisuse kaotada. Samas on kõnesolev määrus mõeldud ennekõike suure mahu ja suure tehnoloogilise riskiga ning ärilisest vajadusest lähtuvate rakendusuringute ja nendega seotud tootearendusprojektide rahastamiseks. Seetõttu seatakse määrusega piirang, et ettevõtja saab taotleda jooksvalt toetust üks kord kolme kalendriaasta jooksul alates taotluse rahuldamise otsuse kuupäevast.

Potentsiaalne taotleja saab teavet võimaliku toetuse summa, taotluste vastuvõtmise perioodi või alguskuupäeva, üldisest toetuste eelarvest EISi veebilehelt.

Eelnõu §-s 12 sõnastatakse eelnõustamise tingimused.

Eelnõuga nähakse ette, et taotleja peab enne taotluse esitamist läbima eelnõustamise. Eelnõustamine on kohustuslik vooruspõhise taotlemise ning vabatahtlik jooksva taotlemise korral. Eelnõustamise käigus vaadatakse, kas plaanitavad tegevused on hinnanguliselt teostatavad ja tulemused saavutatavad. Sealjuures on oluline rõhutada, et eelnõustamine ei tähenda taotlejale hinnangu, vaid soovitude andmist. Eelnõustamise läbimine iseenesest ei anna

taotlejale eelist taotluste hindamisel ning eelnõustamisel antud seisukohad ja arvamused ei ole EISile hilisemas menetluses siduvad. EIS annab projektiplaanile positiivse eelhindangu, kui projektiplaan aitab kaasa meetme eesmärgi täitmisele. Juhul kui selgub, et esitatud projektiplaan ei võimalda saavutada meetme eesmärgi, näiteks on projektiplaanis märkimisväärsed puudused projekti teostatavuses, mis ei võimalda projekti käigus uudset tehnoloogiat, toodet või teenust arendada, positiivset eelhindangut ei anta.

Eelhindangu andmise võib EIS kaasata eksperte, kes annavad projektile tehnoloogilise hinnangu.

Eelnõu §-s 13 esitatakse nõuded taotlejale ja partnerile.

Vastavalt eelnõu tingimustele saab toetuse taotlejaks olla Eesti äriregistrisse kantud äriühing. Taotlejal on õigus projekti elluviimisesse kaasata ka partnereid, kelleks saavad olla äriühingud, muud eraõiguslikud juriidilised isikud või TA asutused.

Väheste tähtsusega abi arvestust peetakse abi saaja kohta, mis tähendab seda, et taotlejale ja partneritele kõigi erinevate meetmete kaudu antud väheste tähtsusega abi peab vastama kumuleerimisreeglitele. Sealjuures on oluline jälgida piiranguid, mis kehtivad kontserni kuuluvatele partneritele väheste tähtsusega abi määramise artikli 2 lõikes 2 sätestatud suhete korral.

Eelnõu §-s 14 sätestatakse nõuded taotlusele.

Taotlus peab vastama kõikidele määramise tingimustele ja olema esitatud ettenähtud korras ja vormis. Taotlus peab muu hulgas sisaldama kirjeldust selle kohta, kuidas planeeritavad tegevused panustavad kõnesolevas määramises toodud eesmärkide ja tulemuste saavutamisse. Seejuures kehtib nõue taotleja ja ettevõtjast partneri kohta, sest määramise eesmärk on edendada ärilisel eesmärgil läbiviidavat TA-d (iseloomustab TA investeeringud ja TA töötajate arv) ja selle tulemusel loodud tehnoloogia, toote või teenusest tulenev müügitulu kasv. Vastavat infot kasutatakse projekti hindamisel – projekti mõju toetuse eesmärkidele, projekti majanduslik mõju ettevõtjale ja äriplaani asjakohasus. Kasumitaotluseta partneri puhul ei ole vastavat info vaja, sest tema eesmärk ei ole loodud tehnoloogialt, tootelt või teenuselt teenida kasumit.

Partneri info vormi kehtestab EIS ja peab sisaldama järgmist infot: partneri nimi; registrikood; käibemaksukohustuslase number; teave, kas partner on riigihankekohuslane; teave, kas taotleja on väike-, keskmise suurusega või suurettevõtja; partneri kontaktandmed; partneri esindusõigusliku isiku andmed; partneri projektijuhi andmed; partneri roll projektis; partneri rahaline panus projektis; teave, kas partner saab projektist majanduslikku kasu. Juhul kui tegu on ettevõtjast partneriga, siis tuleb lisada partneri aktsionärid või osanikud ning partneri kontserni liikmete skeem, juhul kui partneril on ema- või tütarettevõtteid ning andmed ei ole Äriregistrist kättesaadavad.

Taotluse osa on ka taotleja projektiplaani, milles esitatakse ülevaade tellitavate/tehtavate rakendusüuringute ja/või tootearenduse mahust ja sisust. Projektiplaani sisaldab tegevuskava, kus on kirjeldatud rakendusüuringu või tootearenduse põhieesmärgid, üringu teaduslik uudsus, peamised meetodid, eeldatavad tulemused ja nende rakendamine. Projektiplaanis peab olema toodud info üringu tegijate kohta ning juhul kui üring tellitakse teenusena, üringut tegeva TA partneri uurimisrühma või teadlaste ja inseneritehniliste töötajate kohta ja neile koostööst tekkiv lisaväärtus. Lisaks kuulub projektiplaani juurde taotleja äriplaani vastavalt EISi kehtestatud näidisele rakendusüringu või tootearenduse tulemuste kasutamise kohta.

Eelnõu §-s 15 on kirjeldatud, kuidas toimub taotluse menetlemine.

Taotluse menetlemine koosneb taotluse registreerimisest, taotluse menetlusse võtmisest või võtmata jätmisest, taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollist, selgituste ja lisainfo või taotluse täienduste ja muudatuste küsimisest, taotluse hindamisest, hinnangu andmisest riigiabi kohta, taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest ning taotluse osalisest või kõrvaltingimusega rahuldamisest.

Juhul kui jooksva taotlemise puhul saab registreeritud taotluste maht vähemalt võrdseks eelarves toetuste maksmiseks planeeritud summaga, menetletakse neid taotlusi, mille kohta ei ole tehtud rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust, nende registreerimise järjekorras. Enne kui eelarve saab võrdseks vaba jäägiga, toimub taotluste menetlemine paralleelselt.

Selles paragrahvis sätestatakse taotluse menetlemise käigus EISI tehtavad tegevused ja nende tähtajad. Taotluse menetlemise tähtaeg on jooksva taotlemise korral 40 tööpäeva ja voorupõhise taotlemise korral 60 tööpäeva alates taotlusvooru sulgumisest. Põhjendatud juhtudel on EISil õigus tähtaega pikendada kuni 10 tööpäeva võrra. EIS teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlust sisuliselt hindamata, kui taotleja ei ole lõikes 5 nimetatud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud.

Eelnõu § 16 sätestab taotluste valikukriteeriumid ja -metoodika. Määrus sätestab valikukriteeriumid, millest lähtudes koostab EIS taotluste hindamise juhendi.

EISil on õigus sõnastada valikumetoodikas sisalduv lisakriteerium lähtuvalt riigi prioriteetsetest eesmärkidest. Valiku lisakriteerium moodustab kuni kümme protsenti koondhindest. See valikukriteerium toimib boonuskriteeriumina, mille kaudu on võimalik eelistada riigi strateegilistest eesmärkidest tulenevaid prioriteetseid teemasid või valdkondi.

Eelnõu § 17 reguleerib taotluste hindamist.

Esmalt hindavad kõiki taotlusi eksperdid ning seejärel EISI moodustatud hindamiskomisjon.

Taotlusi hindavad esmalt eksperdid ning seejärel vajadusel EIS moodustatud hindamiskomisjon. Üldjuhul hindavad taotlusi vähemalt kaks eksperti. Hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid, kes on seotud projekti, taotleja või partneriga, ei osale vastava projekti hindamisel. Lisaks ei osale projekti hindamisel hindamiskomisjoni liikmed, kellel on projektis elluviidava TA-ga seotud ärihuvid. Hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid on oma valdkonna eksperdid, kellel on võime hinnata projekti arenduslikku ja/või ärilist potentsiaali.

Hindamine erineb olenevalt, kas toetust taotletakse jooksvalt või voorupõhiselt. Kui jooksva taotlemise korral on eksperdid hinnanud § 16 lõike 1 punktides 1, 2 ja 3 sätestatud valikukriteeriume erinevalt ning nende antud punktid on kõrgemad, kui § 18 lõike 1 punktides 2 ja 3 sätestatud punktid, esitatakse taotlus hindamiskomisjonile hindamiseks. Punktide erinevus vähemalt ühes alamkriteeriumis peab olema 2 punkti või enam. Hindamiskomisjoni ülesanne on sellisel juhul hinnata, kas kujunenud kaalutud keskmine hinne on õigustatud või hinnata projekti ümber. Rahuldamata jäetakse taotlused, mida hinnati § 16 lõike 1 punktides 1 ja 3 sätestatud kriteeriumis alla 2 punktiga ning § 16 lõike 1 punktis 2 sätestatud kriteeriumis alla 2,5 punktiga.

Kui voorupõhise taotlemise korral on taotlust hinnatud kõrgemate punktidega kui § 18 lõike 1 punktides 2 ja 3 sätestatud, esitatakse taotlus hindamiskomisjonile hindamiseks. Kui taotlusele

antud punktid nimetatud lävendit ei ületa, jäetakse taotlus rahuldamata. Voorupõhise taotlemise korral kaastakse hindamiskomisjon, sest see tagab kvaliteetsema ja võrreldama hindamise. Kuigi enne hindamist selgitatakse kõigile ekspertidele hindamise põhimõtteid ja valikukriteeriumeid, siis praktika näitab, et eksperdid võivad hinnata väga erinevalt. Samuti tuleb arvestada, et üldjuhul üks ekspert hindab maksimaalselt vaid paari taotlust ning ei oma ülevaadet kogu taotlusvooru esitatud projektidest. Arvestades, et üldjuhul ületab taotlusvoorus taotletava toetuse kogusumma 2-3 korda vooru eelarvet, siis konkurents on tihe ja rahastuse saamist ja saamata jäämist võib mõjutada väga väike punktide vahe. Seetõttu on oluline, et eksperdi antud hindeid ja hinnanguid analüüsiks hindamiskomisjon, kellel on õigus vajadusel muuta ekspertide kaalunud keskmisi hindeid.

Eelnõu §-s 18 on kirjeldatud taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tingimused. Hindamistulemuste põhjal otsustab EIS, kas rahuldada taotlus taotletud mahus või rahuldada taotlus osaliselt või kõrvaltingimusega või jätta taotlus rahuldamata.

Voorupõhise taotlemise korral reastab EIS taotlused lõpliku paremusjärjestuse saamiseks hindamiskomisjonis saadud koondhinnete põhjal pingeritta alates kõrgeima koondhinde saanud taotlusest. Võrdse koondhinde saanud taotluste korral saab pingereas kõrgema koha väiksema taotletava toetusesummaga projekt. Projekti rahastamine sõltub vooru eelarvest ja projekti kohast pingereas.

Paragrahvis on nimetatud, et taotluste rahuldamata jätmise otsused tehakse ka eelarve lõppemisel.

Eelnõu §-s 19 on kirjeldatud, millistel juhtudel ja tingimustel võib taotluse osaliselt või kõrvaltingimusega rahuldada. Taotluse osalise rahuldamise korral peab taotleja andma nõusoleku toetussumma või projekti vähendamiseks. Samas peab taotleja projekti osalise rahastamise korral saavutama kõik taotlemisel esile toodud projekti eesmärgid ja saavutama oodatavad tulemused. Juhul kui taotleja ei nõustu taotluse osalise rahuldamisega, teeb EIS taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Kuna tegemist on arendusprojektidega, mille tulemused võivad olla ka negatiivsed, on olemas võimalus rahastada taotlust kõrvaltingimusena etapiti või näha projekti jaoks ette lisategevusi, mis peavad olema tehtud enne projekti algust.

Eelnõu §-s 20 nähakse ette taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise tingimused.

Taotluse rahuldamise otsust muudab EIS omal algatusel või toetuse saaja esindusõigusliku isiku digitaalselt allkirjastatud kirjaliku taotluse alusel. Taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud eelarvet võib toetuse saaja ilma nimetatud taotlust esitamata muuta, kui muudatus on seotud eelarveridade vaheliste tõstetega, eri liiki riigiabi summad ega abi osakaalud ei muutu ning toetuse saaja kooskõlastab vastava muudatuse EISiga. Enne toetuse rahuldamise otsuse muutmise otsuse tegemist kontrollib EIS muudatuste asjakohasust ja vajalikkust ning kui see on vajalik, hindab muudatuste mõju määruses sätestatud valikukriteeriumide alusel, kaasates vajaduse korral eksperte või hindamiskomisjoni. EISil on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest või lõikes 2 nimetatud juhul muudatuste kooskõlastamisest, kui soovitatav muudatus ei aita kaasa oodatavate tulemuste saavutamisele või projekti tegevusi ei lõpetata abikõlblikkusperioodil.

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab EIS 20 tööpäeva jooksul pärast selleks taotluse saamist.

Eelnõu §-s 20 on nimetatud ka juhud, millal EIS tunnistab taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks. Toetuse saaja peab siis saadud toetuse kohe tagastama.

4. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmine

Eelnõu § 21 sätestab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise tingimused. Toetuse saaja esitab kahte tüüpi tegevusaruande: vahe- ja lõpparuande. Vahe- ja lõpparuande vormid avaldatakse EISi veebilehel. Aruanded esitatakse e-toetuse keskkonna kaudu. Aruandeperiood on kuus kuud, kuid täpsemad aruannete esitamise tähtajad sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses.

Vahearuannetes on elluviidud tegevuste kirjeldus võrrelduna projekti taotlusega koos saavutatud tulemustega. Vajaduse korral esitatakse vahearuandega järgmise perioodi täpsustatud tegevuskava. Seega hinnatakse vahearuannetes projekti edenemist sisuliselt ning projektid peavad olema üles ehitatud nii, et vahearuandluse käigus on võimalik hinnata vahepeal saavutatud tulemusi. Juhul kui eesmärgid ei ole saavutatud, on EISil õigus vastavalt §-s 20 sätestatud tingimustele taotluse rahuldamise otsus täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistada.

Lõpparuanne sisaldab kogu projekti peamiste tegevuste kirjeldust ja teavet projekti tulemuste saavutamise kohta. Lõpparuanne sisaldab muu hulgas infot intellektuaalomandi kasutamise, patenditaotluste ja publikatsioonide kohta.

Rakendusuuringut või tootearendust hõlmavate projektide vahe- ja lõpparuannete hindamiseks võib vajaduse korral kaasata eksperte. Projekti puhul, mille kestus on kuus kuud või vähem, esitatakse vaid lõpparuanne. Aruannete menetlemiseks on EISile ette nähtud 42 tööpäeva.

Eelnõu §-s 22 on toetuse maksmise kord.

Toetuse maksmise eeldusteks on projekti tegevuste elluviimine ja abikõlblike kulude tegemine. Toetuse saajad esitavad maksetaotluse struktuuritoetuste registri e-toetuse keskkonna kaudu koos vahe- või lõpparuandega. Koos maksetaotlusega esitab toetuse saaja tekkinud abikõlblike kulude loetelu. See tähendab, et taotleja ei pea maksetaotluses esitama igat kuludokumenti eraldi, vaid § 8 lõikes 2 märgitud kululiikide lõikes. Samas säilib toetuse saajal kohustus säilitada oma raamatupidamises kõik kuludokumendid ning vajadusel esitada need EISile kontrollimiseks. EIS viib läbi toetuse saanud projektidel pistelisi kontroll, mille käigus kontrollitakse kuludokumente ning nende vastavust abikõlblikele kuludele. Täpsema kontrollsüsteemi töötab EIS sisemiselt välja. Toetuse saaja kohustub esitama EISile valimisse sattunud kulude kohta kulu- ja maksedokumendid 15 tööpäeva jooksul nõude saamisest arvates.

Toetuse saajal on õigus taotleda toetuse ettemakset kuue kuu prognoositud rahavajaduse ulatuses. Selle prognoosi esitab toetuse saaja taotluse eelarves. Ettemakse tehakse kümne tööpäeva jooksul pärast vastava taotluse esitamist. Ettemakse suurus on kuni 30 protsenti projekti toetuse summast. Toetuse saaja tõendab EISile ühe aasta jooksul ettemakse tegemisest, et ettemakse on abikõlblike kulude katmiseks ära kasutatud. Tõendamiseks esitab toetuse saaja maksetaotluse koos tekkinud abikõlblike kulude loeteluga. Järgmise ettemakse saamiseks peab eelmisest olema vähemalt 70 protsenti kasutatud abikõlblike kulude katteks

5. peatükk

Toetuse saaja, partneri ning EISi õigused ja kohustused ning toetuse tagastamine

Eelnõu § 23 sätestab toetuse saaja ning partneri õigused ja kohustused. Toetuse saajal on õigus saada EISilt infot ja nõuandeid, mis on seotud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Põhiliste toetuse taotlemiseks vajalike dokumentide kohta töötab EIS välja vormid.

Toetuse saaja ja partneri kohustused on loetletud lõigetes 2 ja 3.

Eelnõu § 24 sätestab EISi õigused ja kohustused.

Eelnõu §-ga 25 reguleeritakse toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise otsuse tegemist ja toetuse tagasimaksmist nimetatud otsuse alusel.

Toetust taotledes nõustub taotleja toetuse eraldamise tingimustega, sealhulgas kohustusega maksta toetus tagasi, kui toetust on saadud mitteabikõlbliku kulu katteks või kui esineb muu toetuse tagasinõudmise alus. Toetuse tagasinõudmise otsuse puhul on tegemist haldusmenetluse seaduse tähenduses haldusaktiga.

Toetuse tagasinõudmise otsus tuleb teha näiteks siis, kui hüvitamiseks esitatud kulu osutub mitteabikõlblikuks. Näiteks sama kulusumma on hüvitamise aluseks juba olnud, kululiik ei ole abikõlblik või kululiik on abikõlblik, kuid ei ole seotud toetatava tegevusega. Toetuse tagasinõudmise otsus tuleb teha näiteks ka siis, kui selgub, et toetust on välja makstud mitteabikõlbliku kulu hüvitamiseks. Sellisel juhul kaalutlusõigus, kas teha toetuse tagasinõudmise otsus või mitte, puudub.

Toetus tuleb tagastada toetuse tagasinõudmise otsuse kehtima hakkamise päevast arvestades 60 kalendripäeva jooksul. Tagasimaksmisele kuuluva toetuse võib tasaarveldada samas projektis maksmisele kuuluva toetusega.

Toetuse tagasimaksmist võib EIS toetuse saaja taotlusel ajatada. Toetuse tagasimaksmise ajatamiseks esitab toetuse saaja toetuse andjale taotluse, milles on toodud ajatamisvajaduse põhjendus ja soovitud ajatatud tagasimaksekava. Toetuse saaja esitab toetuse andja nõudmisel enda majanduslikku olukorda tõendavad dokumendid. Ajatamistaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta teeb toetuse andja otsuse kümne tööpäeva jooksul ajatamistaotluse saamisest arvates. Põhjendatud juhul võib otsuse tegemise tähtaega pikendada mõistliku aja võrra, teavitades sellest toetuse saajat. Ajatamistaotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse võib teha koos toetuse tagasinõudmise otsusega. Toetuse ajatatud tagasimakseperioodi määrab EIS, kuid see ei saa olla pikem kui 12 kuud. Põhjendatud vajadusel võib EIS Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga kooskõlastamise järel määrata ka pikema tagasimakseaja.

Ebaseadusliku ja väärkasutatud riigiabi tagasinõudmise korral juhendatakse konkurentsiseaduse §-s 42 sätestatud, kui Euroopa Liidu õigusaktist ei tulene teisiti. Ebaseadusliku riigiabi korral tuleb toetus tagasi maksta koos intressiga toetuse väljamaksmisest arvates vastavalt nõukogu määruse (EL) nr 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.09.2015,

lk 9–29)⁷, artikli 16 lõikele 2, mille rakendamissätted on artiklites 11–13. Toetuse saaja turupositsiooni taastamiseks tuleb toetus tagastada koos liitintressiga ehk eelneval aastal kogunenud intressilt tuleb samuti tasuda intressi, mille rakendamise nõue tuleneb komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.04.2004, lk 1–134)⁸, artiklist 11. Aluseks tuleb võtta toetuse maksmise ajal rakendatud Euroopa Liidu Teatajas avaldatud intressimäär. Toetust saanud toetatavate tegevuste puhul tuleb ebaseaduslik riigiabi seega tagastada liitintressiga alates päevast, kui ebaseaduslik abi maksti, ning intressi määraks tuleb võtta komisjoni riigiabi viite- ja diskontomäär. Liitintressi tuleb maksta kuni toetuse tagasimaksmiseni. Toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha kolme aasta jooksul pärast toetuse saaja viimase kohustuse täitmist.

Ebaseadusliku, väärkasutatud või ühisturuga kokkusobimatu riigiabi, sealhulgas vähese tähtsusega abi andmise korral võib toetuse tagasinõudmise otsuse teha kümne aasta jooksul pärast toetuse saajale toetuse eraldamist. Ebaseaduslikuks riigiabiks loetakse nõukogu määruse (EL) nr 2015/1589 artikli 1 punktis f nimetatud abi. Riigiabi väärkasutamiseks loetakse sama artikli punktis g sätestatud. Ebaseaduslik riigiabi on uus abi, mis ei ole eraldatud kooskõlas riigiabi reeglitega. Väärkasutatud abi on abi, mida ei ole kasutatud kooskõlas toetuse andmise tingimuste ja taotluse rahuldamise otsusega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni järgmiste määruste ja teatisega:

- 1) komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1–78)⁹;
- 2) komisjoni määrus (EL) nr 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023)¹⁰.

4. Määruse mõjud

Meetmest rahastatavate projektide toel tehtavate tegevuste tulemusel kasvab Eesti ettevõtjate majanduslikult oluliste rakendusuringute ja tootearenduse maht. Ettevõtjate äriliselt olulised teostatavusuuringud, rakendusuringud ja tootearendus on suunatud nii ettevõtja kui ka turu jaoks uute toodete, teenuste, tehnoloogiate või ettevõttesiseste protsesside väljatöötamisele. See omakorda aitab kaasa sellele, et Eesti ettevõtjate tooted ja teenused muutuvad tehnoloogiamahukamaks ja seeläbi kallimaks, mis aitab ettevõtjatel teenida suuremat müügitulu ja riigil suuremat maksutulu. Toetusskeemi toel kasvav ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse maht aitab kasvatada ka Eesti ülikoolide ja TA asutuste teenitavat tulu ning luua sellega uusi töökohti ja väljundeid teadlastele ja inseneridele.

⁷ [nõukogu määrus \(EL\) nr 2015/1589](#)

⁸ [komisjoni määrus \(EÜ\) nr 794/2004](#)

⁹ [Komisjoni määrus \(EL\) nr 651/2014](#)

¹⁰ [Komisjoni määrus \(EL\) nr 2023/2831](#)

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamise eest vastutab EIS. Projektide kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad ja partnerid. Määruse rakendamise, sealhulgas taotluste menetlemise, projektide elluviimise ja kulude ning aruannete kontrollimisega seotud kulud eraldab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium riigieelarvelistest vahenditest. Määruse rakendamisega ei kaasne otseseid tulusid riigieelarvesse.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu Rahandusministeeriumile koostöölastamiseks ning EISile arvamuse avaldamiseks.